

BUSINESS

Ekonomska kriza ostavlja trajne posledice na mlade.

Ljudi koji u mladosti dožive ekonomsku recesiju smatraju da je sreća nasuprot ličnom naporu veliki faktor u uspehu kao i da bi država trebalo više da podrži siromašniji sloj ljudi, a da finansije za tu podršku mogu da se obezbede i kroz dodatno oporezivanje bogatijeg sloja, stoji u izveštaju o uticajima sadašnje recesije koji su kreirali *Paola Giuliano* ekonomista sa *Kalifornijskog fakulteta* iz Los Anđelesa i *Antonio Spilimbergo* iz *Međunarodnog Monetarnog Fonda*. Istraživanje je pokazalo da recesija najviše utiče na mlade u uzrastu od 18 do 25 godina kada se kreiraju lični stavovi o društvu i ekonomiji.

EU zemlje teško do kineskog tržišta.

Portparol Kineskog ministarstva spoljnih poslova *Qin Gang* kaže da je nedostatak konkurentnosti glavni krivac što evropske kompanije ne uspevaju da sklope sporazume o saradnji sa Kinom koji bi se realizovali u sklopu kineskog stimulativnog plana. On je demantovao da njegova vlada favorizuje kineske kompanije kada se dodeljuju ugovori koji spadaju u plan stimulacije. Kako kaže, ako evropske kompanije žele da budu uključene u stimulativni plan moraju da se predstave agresivnije i konkurentnije. Kineski stimulativni plan „težak“ 400mlrdE se smatra veoma značajnim za poboljšanje azijske ekonomije, a mogao bi i pozitivno da utiče na ostatak sveta. Privredna komora EU u Kini tvrdi da se Kina u domenu javnih nabavki ne odnosi isto prema svojim i stranim kompanijama. Primer može biti poslovanje stranih kompanija u sferi energije dobijene vetrom, kažu u Komori.

Nestle preti odlaskom iz Švajcarske.

Najveći svetski proizvođač hrane i pića *Nestle* mogao bi da napusti Švajcarsku, ako vlada u Bernu nametne ograničenja na plate menadžera. Političari industrijalizovanih zemalja se sve više zalažu za uvođenje limita na plate, tako da su usled spoljnih i unutrašnjih pritisaka vlada i parlament ipak spremni da menjaju postojeće zakone.

Harvard modna linija.

Univerzitet *Harvard* je sklopio ugovor sa *Wearwolf Group*, modnom kućom za proizvodnju košulja, pantalona, šorceva i jakni koja će pod brendom *Harvard* proizvoditi ove odevne predmete. Prema najavama, ovi šorcevi, jakne i majice će moći da se nose svuda, pa čak i u kancelariji.

COMMUNICATIONS

PR agencije nemaju novca za iskusne zaposlene.

PR Week istražuje da 71% PR agencija ne zapošljava zaposlene sa radnim iskustvom. Anketiranjem 52 agencije u V.Britaniji, 11% se izjasnilo da ne plaćaju ni osnovne troškove, kao što su markice za prevoz, a 27% agencija bi bilo srećno da imaju iskusne radnike čiji probni rad od 2 meseca ne bi bio plaćen. Iz grupe malih, srednjih i velikih agencija iz V.Britanije samo 17% navodi da uvek plaća osoblje sa radnim iskustvom, i to u proseku 53 funte dnevno. Neplaćeni rad je obostrano koristan, jer ljudi koji žele da steknu radno iskustvo, traže što više poslova. Većina agencija, oko 55% je imalo više od 5 zaposlenih sa radnim iskustvom tokom prošle godine, a jedna agencija je zaposlila više od 40 ukupno. U međuvremenu, anketa je pokazala da se najčešće zaposli 5 radnika sa iskustvom bez plaćanja u intervalu od dve nedelje do mesec dana.

Golub pismoša brži od Interneta.

Južnoafrička kompanija *The Unlimited* je htela da ukaže na spor protok ADSL veze lokalnog vodećeg operatera internet usluga *Telkom*, pa je izvela mali eksperiment poslavši 4GB podataka po golubu pismoša, koji je posao obavio znatno brže. Golub je preneo podatke na memorijskoj kartici na udaljenosti od 80 km za oko 2h. Za to vreme jednaka količina podataka prebacivala se preko *Telkomove* veze, a rezultati su bili poražavajući: preneseno je svega 4% podataka!

Google sprema naplatu vesti.

Google radi na stvaranju mikropulta koji bi omogućio novinama naplatu sadržaja objavljenih na internetu. Pomenuti mikropult će biti spreman za upotrebu u roku od godinu dana i omogućiće jednostavne uplate novca. Pretpostavlja se da planirano neće spasiti listove čija je prodaja u padu zbog besplatnih vesti na internetu.

„Epska bitka“.

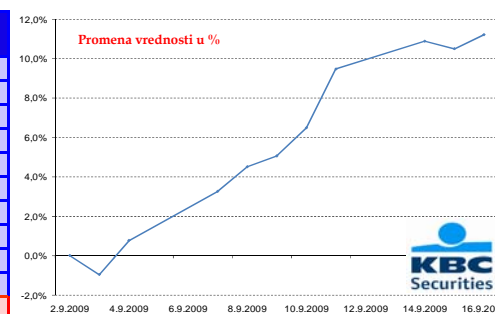
Ovako su analitičari nazvali sukob između Vlade Argentine i argentinskog medijskog giganta *Grupo Clarin* koji je počeo crtežom političke tematike. Naime kada je predsednica *Cristina Fernandez* bila nacrtana sa znakom X prelepljenim preko usta, njen muž, a ujedno njen prethodnik, i ona su pozivali na „disciplinovanje“ uredništva što je od strane *Clarina* bilo protumačeno kao pokušaj kontrole medija. Danas, predsednica *Fernandez* u ime slobode govora predlaže zakon kojim će znatno uticati na poslovanje *Clarina*, jednog od najvećih listova u zemlji kao i kablovske TV kompanije. Pozadina spora ide dalje od samoga crteža koji je obavljen u martu 2008. godine, a u spor su uključeni i motivi u vezi sa profitom i velike rasprave oko predsednikovog povećanja poreza na dobit koji se tiče proizvodnje soje. *Clarin* je odgovorio optužujući neke vladine zvaničnike za nelegalno bogaćenje.

BC Portfolio

Vrednost akcija je porasla za 10,51%.

Naziv akcije	Vrednost 26. 08. 2009.	Vrednost 16. 09. 2009.
Energoprojekt Hldg	92.700,00	104.339,00
Soja Protein	92.565,00	107.780,00
Tigar	93.086,00	108.019,00
Metalac	95.120,00	105.520,00
Aik Banka	93.388,00	111.259,00
Komercijalna Banka	107.400,00	109.998,00
Imlek	92.616,00	94.928,00
Metals Banka	88.200,00	89.614,00
Univerzal Banka	85.800,00	99.000,00
Veterinarski zavod	92.853,00	101.403,00
Ukupna vrednost	933.728,00	1.031.860,00

EUKratko

EKO EU Zgrade. Od 2013. godine sve značajnije institucije EU će se nalaziti u novoj eco-friendly zgradi "Residence Palace" u Briselu, sa više od 6000 m² prostora, koja će se nalaziti pored postojećih.

Spajanje. Kompanije Orange vlasništvo francuskog Telekomu i T - Mobile koji pripada nemačkom Telekomu će u Velikoj Britaniji ujediniti svoje poslovanje stvaranjem giganta sa 28,4 miliona klijenata.

Prema podacima Svetske turističke organizacije, sektor turizma je počeo postepeno da se oporavlja nakon što ga je teško pogodila svetska ekonomska kriza. Sjedinjene Države su potisnule Španiju sa drugog mesta u svetu po broju stranih turista, a prvo mesto je zauzela Francuska. Međutim i ovo leto je obeležio manji broj turista nego inače. Pročitajte sa kojim izazovima su se suočavale države sa najrazvijenijim turizmom i koje su turističke destinacije bile najinteresantnije, a samim tim donele i najveće zarade.

Posle svake kiše, dolazi sunce!

Prema indeksu hotelskih cena portala za rezervaciju hotelskog smeštaja www.hotels.com, cene smeštaja u svetu su opale za 17% u poslednjih šest meseci 2009. Do pada cena je došlo usled pada ostalih cena dobara i usluga na svim kontinentima. Cene u januaru 2009. su bile šest puta niže nego u januaru 2008, a samo 1% više od cena u januaru 2004. kada je ovaj turistički portal uveo indeks hotelskih cena. Za turiste koji svoje račune plaćaju dolarima grad Dubai je postao još atraktivnija destinacija nakon što su cene pale za 26% u odnosu na 2008. Stopa u Abu Dabiju, glavnom gradu Ujedinjenih Arapskih Emirata, zbog turista koji su sobe plaćali u američkim dolarima je pala 9% u poređenju sa 2008. Za ljubitelje Bliskog istoka iz Velike Britanije pad cena hotelskih noćenja je nešto manji, svega 4%. Promene cena su rezultirale smanjenjem broja britanskih i ruskih turista u Dubaju u prvoj polovini godine, a njihovo mesto su zauzeli turisti iz Italije i SAD. Hotelske cene u Severnoj Americi su pale za 17%, dok je pad cena u Evropi nešto manji, s padom od 16%. Sezonom u Španiju je obeležio pad posetioca iz Velike Britanije i Nemačke od 10%, koji su inače najlojalniji turisti. Usled ekonomske krize Španiju je ove godine posetilo „samo“ 30,2 mil. turista.

Kome cvetaju ruže, a kome korov za vreme krize?

Iako su hotelski kapaciteti ostali najčešće upražnjeni, turistička krstarenja tokom 2009. su bila veoma aktuelna. U skladu sa porastom interesovanja za ovaj vid ugostiteljstva je i najavljeno pojavljivanje superluksuznog broda Silver Spirit kompanije Silversea.

Rusi najgori svetski turisti

U Velikoj Britaniji je po završetku godišnjih odmora sprovedena anketa u kojoj je većina ispitanika ocenila Ruse najgorim turistima, a nemački turisti su po prvi put skinuti sa trona. Ovaj epitet ruski turisti su dobili uz obrazloženje da uvek okupiraju sve ležaljke na plažama, pojedju svu hranu u all-inclusive aranžmanima, ponašaju se i pričaju vulgarno, suviše su glasni i oblače se poput klovnova.

Kako bi međusobno bili atraktivniji, ponude brodova su sve bogatije. Što se tiče komforosti najluksuzniji apartmani imaju odvojene sobe za spavanje i dnevne boravke opremljene klavirom i surround ozvučenjem. Na Safari kampove, koji su glavno uporište kenijjske ekonomije, kriza je dosta uticala, iako je afrički turizam slabije pogođen krizom. Nakon što je al-Qai'da izvršila napade na Nairobi i Dar es Salaam 1998. godine, a potom teroristički napala letovalište Mombas 2002, na probleme s turizmom pored svetske krize poslednjih godina je takođe uticala i izborna kriza koja je praćena nasiljem. Ove godine su kampovi u najpoznatijim kenijjskim rezervatima ostali prazni. Kenijci se nadaju da će sadašnji američki predsednik Barack Obama sledeće godine nakon Svetskog prvenstva u fudbalu u Južnoj Africi posetiti zemlju u kojoj je rođen njegov otac i time popraviti situaciju kenijjske privrede. Obamina poseta bi trebalo da utiče na očuvanje safari-poslovanja u Africi više od svojevremene posete predsednika Ruzvelta. Zahvaljujući ekspedicijama predsednika Teodora Ruzvelta u Africi, safari je postao glavna sfera afričkog turizma.

Evropa na godišnjem odmoru

Najposećenije destinacije ovog leta italijanskim turistima su bile Grčka, Španija i Francuska koje su smanjile cene aranžmana i u toku avgusta čak 35 miliona Italijana je bilo na odmoru. Turska i Tunis, kao nove, moderne, pristupačne turističke destinacije su privukle veliki broj turista i time ugrozile svoju konkurenciju na Mediteranu.

Kako bi spasle sezonu, Grčka i Španija su vidno snizile cenu aranžmana za čak 25 i 30%, a vlade su kao stimulans turističkim organizacijama smanjile PDV. Svetska organizacija za turizam je potvrdila da su upravo mere grčke vlade spasile sezonu.

Recesija je dosta uticala na rad i profesionalnost turističkih agencija u Češkoj i Poljskoj, te su tokom sezone zabeležene i situacije da zbog dugovanja agencija budu oštećeni nivoom usluge direktno turisti koji su preko njih otputovali u neku turističku destinaciju. Vlasti Češke i Poljske za sledeću sezonu spremaju akreditacije turističkih agencija, što bi turistima trebalo da omogući da odaberu agenciju bez bojaznosti da će biti oštećeni tokom odmora. Izradu akreditacija agencija potvrdili su Ministarstvo za lokalni razvoj i Udruženje čeških turističkih agencija. Akreditacije će biti sastavljane na osnovu jedanaest kriterijuma, a ako tri ili četiri kriterijuma ne budu zadovoljeni to je signal za turiste da postoji rizik da nivo usluge nije zadovoljavajući.

Odmori su sada definitivno iza nas. Do izbora sledeće letnje turističke destinacije deli nas jesen, zima i proleće. Verujemo će kriza utihniti do tada.

Vaš Bovan tim

Daj više odmora jeziku nego rukama. *Lav Tolstoj*

SEMINARI, KONFERENCIJE:

- 28.09.2009. "Agrobiznis Srbije 2010 - međunarodne integracije i perspektive", Udruženje novinara za poljoprivredu AGROPRESS, hotel Hyatt Regency, Beograd
- 30.09.2009. "Krizno komuniciranje", Bovan Consulting i Centar za institucionalnu komunikaciju, Niš
- 30.09.2009. "Upravljanje konfliktima i stresom", Privredna komora Srbije, Beograd
- 09-10.10.2009. "Prodajne veštine i pregovaranje", Privredna komora Srbije, Beograd
- 16.10.2009. "Treći poslovni okrugli sto sa predstavnicima Vlade Republike Srbije - Pitajte ministre", hotel Hyatt Regency, Beograd

Prijatelji BC Biltena:

Generation Europe

Urednik: Ana B. Bovan

Za vas pišu i: M. Barać Stojanović, M. Djordjević, D. Tasić, D. Gligorin, A. Pantelić, S. Nikolić, D. Sušić i S. Jovanović

Grafički dizajn: A. Nikolić

Prvi broj je izašao 4. juna 2004.

Prijava i reklamiranje: bc.bilten@bovan.eu

Adresa redakcije: Žorža Klemansoa 13,

11000 Beograd, Srbija

posetite www.bovan.eu

Tel: +381 11 3036 133, 3036 134,

Fax: +381 11 3284 380

Bovan Consulting
BUSINESS & STRATEGY COUNSEL